

Þriðjudaginn 25. mars 1997.

Nr. 383/1996.

Ákærvaldið

(Sigríður Jósefsdóttir saksóknari)

gegn

Jóhannesi Kristni Björnssyni

(Sigurður G. Guðjónsson hrl.)

Virðisaukaskattur. Staðgreiðsla skatta. Fjárdráttur. Skilorð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Málinu var skotið til Hæstaréttar með stefnu 14. október 1996 að ósk ákærða. Endanlegar kröfur hans eru þær, að hann verði sýknaður af kröfum ákærvalds um refsingu samkvæmt I. kafla ákæru og að honum verði dæmd vægasta refsing, sem lög leyfa, vegna ákæruatriða, sem getur í II. og III. kafla ákæru.

Ákærvaldið krefst nú staðfestingar hins áfrýjaða dóms.

I.

Fyrir Hæstarétti studdi ákærði sýknukröfu sína vegna I. kafla ákæru við það, að hann hefði í reynd staðið ríkissjóði skil á öllum þeim virðisaukaskatti, sem félag, er hann veitti forstöðu, Sefgarðar hf. (áður Gullkornið hf.), hefði innheimt. Skattskilin hafi hins vegar ekki farið fram á réttum gjalddögum, og sumum virðisaukaskattskýrslum hafi fylgt greiðsla, en ekki öllum. Því hafi skattyfirvöld gert félaginu að greiða álag og dráttarvexti samkvæmt 27. og 28. gr. laga nr. 50/1988 um virðisaukaskatt, sem ekki hafi reynst unnt að greiða vegna bágrar fjárhagsstöðu félagsins. Enga heimild sé að finna í lögum nr. 50/1988 til að refsa þeim, sem ekki geti greitt álag á virðisaukaskatt og dráttarvexti, sbr. 40. gr. laganna.

Í héraðsdómi er þess réttilega getið, að áfrýjandi stóð á árinu 1994 ekki skil á virðisaukaskatti vegna tveggja greiðslutímabila á árunum 1993 og 1994. Samkvæmt 1. mgr. 40. gr. laga nr. 50/1988 varðar það refsingu, að skattskyldur aðili afhendi ekki á lögmæltum tíma virðisaukaskatt, sem hann hefur innheimt, sbr. 1. mgr. 24. gr. laganna. Eftir þessu verður unnið til refsingar með því einu að láta ógert að skila umræddum gjöldum í ríkissjóð á tilskildum tíma.

Að þessu athuguðu og að öðru leyti með vísan til forsendna héraðsdóms verður sakfelling ákærða vegna allra liða ákærunnar staðfest og heimvísun brota hans í héraðsdómi til refsíákvæða.

II.

Pegar litið er til brota ákærða, þykir hæfileg refsing vera fangelsi í fjóra mánuði. Við ákvörðun refsingar verður litið til þess, að ákærði hefur ekki áður gerst sekur um brot, sem máli skiptir við ákvörðun refsingar nú. Í ljósi þess verður öll refsivist ákærða skilorðsbundin. Verður honum jafnframt gert að greiða sekt, en fjárhæð hennar þykir hæfilega ákveðin í héraðsdómi. Vararefsing í stað sektar verður ákveðin fangelsi í þrjá mánuði, verði hún ekki greidd innan fjögurra vikna frá birtingu dóms þessa. Þá skal ákærði greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, eins og í dómsorði segir.

D ó m s o r ð:

Ákærði, Jóhannes Kristinn Björnsson, sæti fangelsi í fjóra mánuði. Fresta skal fullnustu refsingarinnar í tvö ár frá uppsögu dóms þessa, og falli hún niður að þeim tíma liðnum, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Ákærði greiði 1.000.000 krónur í sekt til ríkissjóðs innan fjögurra vikna frá birtingu dóms þessa, en sæti ella fangelsi í þrjá mánuði.

Ákvæði héraðsdóms um sakarkostnað skal vera óraskað.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, 40.000 krónur, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns fyrir Hæstarétti, Sigurðar G. Guðjónssonar hæstaréttarlögmans, 40.000 krónur.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 12. september 1996.

Ár 1996, fimmtudaginn 12. september, er á dómþingi Héraðsdóms Reykjavíkur, sem háð er í Dómhúsinu við Lækjartorg af Péttri Guðgeirssyni héraðsdómara, kveðinn upp dómur í sakamálinu nr. 439/1996: Ákærvaldið gegn Jóhannesi Kristni Björnssyni, sem tekið var til dóms 6. sama mánaðar.

Málið er höfðað með ákæru ríkissaksóknara, dagsettri 30. apríl sl., á

hendur ákærða, Jóhannesi Kristni Björnssyni, Skerplugötu 3, Reykjavík, kt. 220449-2039, „sem framkvæmdastjóra Gullkornsins hf., síðar Sefgarða hf., kt. 560982-1009, Seltjarnarnesi, sem úrskurðað var gjaldþrota 8. maí 1995, fyrir fjárdrátt og brot á skattalögum í rekstri félagsins árin 1993–1994, svo sem rakið er.

I. Brot á lögum um virðisaukaskatt:

Ákærða er gefið að sök að hafa árið 1994 vanrækt að standa ríkissjóði skil á virðisaukaskatti, 319.060 kr., sem innheimtur var samkvæmt sölu-reikningum félagsins, 253.234 kr. vegna greiðslutímabilsins nóvember–desember 1993, og 65.826 kr. vegna greiðslutímabilsins mars–apríl 1994.

Telst þetta varða við 1. mgr. 40. gr. laga um virðisaukaskatt nr. 50/1988, sbr. nú 3. gr. laga nr. 42/1995.

II. Brot á lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda:

Ákærða er gefið að sök að hafa árin 1993 og 1994 vanrækt að standa ríkissjóði skil á 1.643.850 kr., sem haldið hafði verið eftir af launum starfsmanna félagsins, samkvæmt ákvæðum laga um staðgreiðslu opinberra gjalda nr. 45/1987, sbr. lög nr. 90/1987, og sundurliðast þannig:

Árið 1993

Janúar	kr.	78.278	
Febrúar	–	149.160	
Mars	–	142.601	
Apríl	–	166.510	
Maí	–	187.980	
Júní	–	127.663	
Ágúst	–	77.098	
September	–	163.103	
Október	–	182.414	
Nóvember	–	153.695	
Desember	–	<u>85.966</u>	kr. 1.514.468

Árið 1994

Janúar	–	<u>129.382</u>	
	Samtals kr.		1.643.850

Telst þetta varða við 1. mgr., sbr. 7. mgr. 30. gr. laga nr. 45/1987 um staðgreiðslu opinberra gjalda, sjá nú 2. gr. laga nr. 42/1995 og 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. lög nr. 39/1995.

III. Fjádráttur:

Ákærða er gefið að sök að hafa árið 1994 við útborgun launa til starfsmanna félagsins haldið eftir af launum samtals 207.293 kr., sem ganga áttu til greiðslu á iðgjöldum starfsmanna hjá Almennum lífeyrissjóði iðnaðarmanna, en eigi staðið skil á því fé, eins og skylt var, heldur dregið það félaginu og notað í rekstur þess. Fjárhæðin sundurliðast á tímabil sem hér greinir:

Mars	kr.	29.147
Maí	–	31.197
Júní	–	23.601
Júlí	–	29.975
Ágúst	–	30.092
September	–	31.636
Október	–	31.595
Samtals kr.		<u>207.243</u>

Telst þetta varða við 1. mgr. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar“.

Málavextir.

Ákærði var framkvæmdastjóri fyrirtækisins Gullkornsins hf., síðar Sefgarða hf., á þeim tíma, sem hér um ræðir, og fram að því, að félagið varð gjaldþrota í maí 1995. Námu lýstar kröfur í búið rúnum 14 milljónum króna, en búið reyndist eignalaust. Starfsemi hafði verið brauðgerð og rekstur bakarís.

I. kafli ákæru.

Samkvæmt virðisaukaskattsskýrslu ákærða nam skattskyld velta félagsins í nóvember og desember 1993 5.888.154 kr. Samkvæmt 1. mgr. 15. gr. laga um virðisaukaskatt bar honum að standa ríkissjóði skil á mismun útskatts og innskatts, 253.234 krónum. Gjaldldagi skuldarinnar var samkvæmt 1. mgr. 24. gr. þeirra laga 7. febrúar 1994. Stóð ákærði þá ekki skil á skattinum og varð við það brotlegur við 1. mgr. 40. gr. laganna, eins og í ákæru segir.

Samkvæmt virðisaukaskattsskýrslu ákærða nam skattskyld velta félagsins í mars og apríl 1994 3.600.027 kr. Samkvæmt 1. mgr. 15. gr. laga um virðisaukaskatt bar honum að standa ríkissjóði skil á mismun útskatts og innskatts, 65.826 krónum. Gjaldldagi skuldarinnar var samkvæmt 1. mgr. 24. gr. þeirra laga 5. ágúst 1994. Stóð ákærði þá ekki skil á skattinum og varð við það brotlegur við 1. mgr. 40. gr. laganna, sbr. nú 3. gr. laga nr. 42/1995, sbr. 2. gr. almennra hegningarlaga.

II. kafli ákæru.

Samkvæmt sakargögnunum bar ákærða að standa ríkissjóði skil á samtals 1.727.696 kr., sem hann hafði haldið eftir af launum starfsmanna sinna árið 1993 vegna staðgreiðslu opinberra gjalda. Samkvæmt 1. mgr. 20. gr. laga um staðgreiðslu opinberra gjalda bar ákærða að greiða ótilkvaddur mánaðar lega það fé, sem hann hélt eftir eða bar að halda eftir af launum næstliðins mánaðar, og samkvæmt 3. mgr. þeirrar greinar er gjalddagi greiðslunnar 1. hvers mánaðar og eindagi 14. dögum síðar. Ákærði hefur einungis innt af hendi tvær greiðslur upp í skuld þessa. Hina fyrri greiddi hann 16. ágúst 1993, 106.837 kr., og með því jafnháa skuld vegna næstliðins júlímánaðar. Er og enda ekki ákært fyrir þá skuld. Hina síðari, 106.391 kr., innti ákærði af hendi 7. janúar 1994, og hefur sú greiðsla verið dregin frá skuld ákærða vegna janúarmánaðar 1992, 184.699 kr. Er hann þannig aðeins saksóttur fyrir mismuninn, þ. e. 78.278 kr. Þá liggur enn fremur fyrir, að ákærði hefur ekki staðið skil á 129.382 kr., sem hann hafði haldið eftir af launum starfsmanna sinna fyrir janúarmánuð 1994 vegna staðgreiðslu opinberra gjalda, eins og honum bar samkvæmt því, sem rakið er hér að framan. Með því að standa ekki ríkissjóði skil á skatti þessum, samtals 1.643.850 kr., hefur ákærði orðið brotlegur við 2. mgr. 30. gr. laga um staðgreiðslu opinberra gjalda. Telst brot ákærða vera stórfellt og varðar því einnig við 262. gr. almennra hegningarlaga, sbr. nú 2. gr. laga nr. 39/1995, sbr. 2. gr. almennra hegningarlaga.

III. kafli ákæru.

Ákærði er saksóttur fyrir að hafa árið 1993 (ekki 1994, eins og misritast hefur í ákæru) við útborgun launa til starfsmanna fyrir mánuðina mars og maí til október ekki staðið skil á 207.243 kr. til Almenns lífeyrissjóðs iðnaðarmanna. Er fjárhæð þessi byggð á skilagreinum ákærða, en inni í henni er lífeyrisiðgjald ákærða sjálfs, 36.400 kr. Af gögnum málsins er ljóst, að ákærði stóð lífeyrissjóðnum ekki skil á fé þessu, og hefur komið fram hjá honum, að það hafi runnið í rekstur fyrirtækisins. Ákærði er saksóttur fyrir að draga sér eða fyrirtækinu fé þetta, og ber að sakfella hann fyrir fjárdrátt, að því er tekur til iðgjalda starfsmannanna, 170.843 kr., en sýkna hann, að því er varðar iðgjöld hans sjálfs.

Refsing, sakarkostnaður.

Brot ákærða voru framin fyrir gildistöku laga nr. 39/1995 og 42/1995. Um refsinguna þykir verða að hafa hliðsjón af dómum Hæstaréttar í hliðstæðum málum hin síðari ár, en sakaferill ákærða hefur ekki þýðingu fyrir málið. Refsing hans þykir hæfilega ákveðin fangelsi fimm mánuði. Rétt þykir að fresta framkvæmd fjögurra mánaða af refsingunni og ákveða, að sá hluti

hennar falli niður að liðnum þremur árum, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Dæma ber ákærða til þess að greiða 1.000.000 króna í sekt til ríkissjóðs, og komi fjögurra mánaða fangelsi í stað sektarinnar, greiðist hún ekki innan fjögurra vikna frá dómsbirtingu. Dæma ber ákærða til þess að greiða allan sakarkostnað, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, 50.000 krónur, og málsvarnarlaun verjanda síns, Kristins Bjarnasonar hdl., 50.000 krónur.

D ó m s o r ð :

Ákærði, Jóhannes Kristinn Björnsson, sæti fangelsi 5 mánuði. Framkvæmd 4 mánaða af refsingunni er frestað, og fellur sá hluti hennar niður að liðnum 3 árum, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

Ákærði greiði 1.000.000 króna í sekt til ríkissjóðs, og komi 4 mánaða fangelsi í stað sektarinnar, greiðist hún ekki innan 4 vikna frá dómsbirtingu.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, 50.000 krónur, og málsvarnarlaun verjanda síns, Kristins Bjarnasonar hdl., 50.000 krónur.
